

5. Literaturnaya gazeta. 26 aprelya 1995 goda.
6. Nitsche F. Strannik i yego ten' / F. Nitsche. Izbrannyye proizvedeniya: V 3 t. Per. s nem. – M.: REFL–book, 1994. – 400 s.
7. Nitsche F. Tak govoril Zaratustra / F. Nitsche. Sochineniya. V 2 t. – M.: Mysl', 1990. – T.1. – 829 s.
8. Stal' Zh. de. O literature, rassmotrennoy v svyazi s obshchestvennymi ustanovleniyami. – M.: Iskusstvo, 1989. – 476 s.
9. Ten I. Filosofiya iskusstva. – M.: Respublika, 1996. – 351 s.
10. Khaydegger M. O «Sikstinskoy madonne» / M. Khaydegger // Raboty i razmyshleniya raznykh let. – M.: Izdatel'stvo «Gnozis», 1993. – S.252–265.
11. Khom G. Osnovaniye kritiki. – M.: Iskusstvo, 1977. – 615 s.
12. Shestov L. Apofeoz bespochvennosti: Opyt adogmaticheskogo myshleniya [Tekst]: nauchnoye izdaniye / L. I. Shestov / Sochineniya. – M.: Raritet, 1995. – 431 s.
13. Yung K.–G. Psikhologicheskiye tipy [Tekst] / K. G. Yung; per. S. Loriye; red. V. Zelenskiy. – M.: Universitetskaya kniga, 1997. – 718 s.
14. Yaspers K. Nitsche i khristianstvo. – M.: Mosk. filos. fond; «Medium», 1994. – 115 s.

Shnizer M. M., lecturer in philosophy, Uzhgorod National University (Ukraine, Uzhgorod), gileya.org.ua@gmail.com

Metaphor as tool of reflection of social reality

The efficiency of metaphor as communicative and interpretive tool has been debated for centuries. But the fact of the permanent use of metaphor for communications and its role as a tool for reflecting the social reality a posteriori proves at least the significance of its purpose and coherence with the expectations of the public consciousness. It is obvious that in many cases the public domain needs this linguistic tool with all its advantages and disadvantages.

Keywords: metaphor, communication, interpretative tool, public consciousness, genesis of concepts, social reality, functional purpose.

* * *

УДК 316.77:378.091.5(045/046)

Богданова Н. Г.,

доктор філософських наук, професор кафедри охорони праці та екологічної безпеки, Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут Української інженерно-педагогічної академії (Україна, Слов'янськ), bogdanovang@ukr.net

ПРОБЛЕМА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЛЮДИНИ У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Розглянуто проблему самореалізації людини у сучасному інформаційному суспільстві. Метою статті є теоретичне розгляд та аналіз проблеми самореалізації людини у сучасному інформаційному суспільстві. Методологія дослідження спирається на фундаментальні основи наукового аналізу, зокрема діалектичний та порівняльний методи. Зроблено висновок про те, що самореалізація має кілька вимірів, які набувають різних форм залежно від кінцевої мети. Вона може бути зорієнтована на досягнення якоїсь конкретної мети: досягти успіху у бізнесі, стати заможним, зробити кар'єру тощо. Такого типу творча реалізація відбувається у вузькому сегменті практичних потреб. Інший вимір має самореалізація, при якій людина зорієнтована на перетворення себе, на знаходження своєї автентичності, на змінення життєво-практичних переорієнтацій. Зазначено, що перспективою подальших досліджень цієї актуальної теми є проблема інформаційно-культурної компетенції людини.

Ключові слова: людина, самореалізація, інформаційне суспільство, цінності, потреби, економіка, виробництво, культура, діяльність, природа.

З появою інформаційного суспільства проблема самореалізації (або інакше – формування відповідної складової «нової людини») постала як конкретне завдання у процесі створення нового типу суспільства, тобто і як процес, що відтворює «людський капітал» для виробництва, і як основне багатство цього суспільства.

Прихильники теорії інформаційного суспільства пишуть про появу своєрідного «нового класу», «нової людини», або нових «ключових фігур» цього суспільства.

На загальнонауковому рівні методології важливими в цій проблематиці є ідеї представників гуманістичної психології про самореалізацію як одну з найвищих потреб людини (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл та інші); філософські, психологічні і педагогічні концепції творчості, що розкривають взаємообумовленість творчості і самореалізації особистості (М. Бердяєв, І. Бех, О. Леонтьєв, С. Сисосєва та інші).

Методологічними засадами дослідження на філософському рівні є фундаментальні положення антропологічного підходу до феномену самореалізації людини (В. Андрущенко, В. Асмус, І. Бичко, Л. Коган, О. Лосєв, А. Маслоу, В. Муляр та ін.).

Але означена проблематика все ще не має остаточно визначених контурів, не осмислена достатньо вичерпним чином. Досить дискусивно осмислюються нині питання самореалізації людини у сучасному інформаційному суспільстві.

Тому, метою дослідження є теоретичний розгляд та аналіз проблеми самореалізації людини у сучасному інформаційному суспільстві.

Майбутня виробнича система потребує, з одного боку, дедалі більш індивідуалізованих працівників, а з іншого – людина одержує могутні технічні засоби для формування складного, непересічного самообразу особистості, відповідно до своєї власної унікальності. Тобто самовияв, самореалізація і самоактуалізація стануть не лише бажаними, а й соціально-санкціонованими. Або інакше: проблема суміщення індивідуально мотивованої дії і соціально зумовленої поведінки не є такою вже нерозв'язною, отже, можна сподіватися на те, що «творча адаптація» індивіда стане основною *modus vivendi* людського буття.

Ще більш далекоглядні припущення висловив японський дослідник інформаційного суспільства Й. Масуда, який у праці «Інформаційне суспільство як постіндустріальне суспільство» (1983 р.) висунув цікаву гіпотезу щодо обрисів майбутнього суспільства і свободи людини. На його думку, нове суспільство докорінно відрізнятиметься від індустріального, оскільки в ньому вирішальне значення належатиме виробництву інформаційних і нематеріальних цінностей. Він вважає, що існуючий зразок індустріального суспільства є тією соціетальною моделлю, на підставі якої можна уявити в усьому обсязі композицію інформаційного суспільства. Користуючись методом історичної аналогії, він вирізняє сімнадцять компонентів індустріального суспільства і показує, в чому полягає специфіка і новизна компонентів майбутнього суспільства.

Зокрема, соціетальним символом індустріального суспільства є завод, в новому суспільстві ним буде інформаційна мережа і банки даних. Якщо індустріальне суспільство – це лад централізованої влади та ієрархії класів, то інформаційне суспільство, навпаки, буде вільним суспільством, багатоцентровим з навзаєм доповнюваними функціями. Якщо метою індустріалізму є досягнення національного добробуту, то інформаційне суспільство матиме метою реалізацію цінності часу, тобто цінності, яка позначає й актуалізує майбутній час [1, с. 37–40].

Зрештою, на думку дослідника, виникає нова реальність – «Комп'ютопія», під якою він розуміє «глобальне футуризоване суспільство, в якому кожен домагається однієї з можливостей свого власного майбутнього, актуалізує і реалізує одну з власних інтенцій і потреб, діючи ціле-орієнтованим чином» [1, с. 41].

Й. Масуда показує специфіку нового розуміння свободи, яка набуває чинності в умовах інформаційного суспільства. Попередня парадигма свободи зародилася в період становлення громадянського суспільства, коли свобода і рівність визнавалися природними правами людей. Мірою того, як утверджувалася капіталістична економічна система, під принципами свободи і рівності починають розуміти «свободу робити щось за своїм власним вибором» і «рівність прав на власність». Зрештою, у загальному плані це постає як свобода конкуренції. «Інформаційне суспільство, – відзначає Й. Масуда, – відкриває нове поняття свободи і рівності, що втілюватиме свободу прийняття рішень і рівність можливостей. Найбажанішою свободою буде та, яка передбачає вільний вибір людиною напряму реалізації цінності часу в процесі використання доступного для неї майбутнього часу. Назвемо це «свободою рішення». Йдеться про вибір цілеспрямованої дії і право кожного вільно визначати, як використовувати майбутній час для досягнення мети» [1, с. 43].

Тобто, йдеться про свободу самореалізації, яка для Масуда є досить високим виміром особистості і яка має активним чином задовольнятися. Майбутнє суспільство не зможе відбутися, якщо не буде реалізована свобода кожного задовольняти потребу в самореалізації та домаганні такої мети.

Під самореалізацією дослідник розуміє потребу реалізувати цінність часу, що має своєю передумовою наявність власного задуму самореалізації людини. Цінність часу – це цінність, що створюється в часовому процесі шляхом перетворення теперішнього стану на бажаний. Масуда наводить приклад зі студентом, який працює над тим, щоб стати адвокатом. Але таке дійство буде прерогативою не лише окремих осіб, а справою широкого загалу, включно мінігруп, локальних об'єднань і функціональних асоціацій. Таким чином, людство рухатиметься від задоволення матеріальних потреб до реалізації цінностей вищого порядку, коли воно визначатиметься, заради чого варто жити [2, с. 351].

У праці «Гіпотеза про генезис Homo intelligens» (1985 р.) Й. Масуда здійснив спробу безпосередньо пов'язати соціальні перетворення, які несе із собою інформаційне суспільство, зі зміною людини в цілому, включаючи також її біологічну природу. Він висловив припущення, що зростання у суспільстві ролі біокомп'ютерної технології, розвиток на цій основі нової культури спричинить не лише зміни у деяких рисах характеру сучасної людини, а й сприятиме її генетичній перебудові. Тобто, не лише збільшиться різноманітність соціально зумовлених рис, а й відбудеться докорінна трансформація самої людини, так що на зміну Homo Sapiens прийде новий тип людини – Homo intelligens («людина тямуща»).

Масуда обгрунтував свою точку зору шляхом застосування історичної аналогії: ті чинники, які сприяли виникненню Homo Sapiens (розвинуті лобні частки мозку; здатність до мовлення і, відповідно, нові

можливості спілкування; вправність рук), аналогічні тим, які виникають в інформаційному суспільстві (новітні комп'ютерні технології, що значно посилюють інтелектуальні можливості людини; мережа глобального інтерактивного спілкування; роботи, які демонструють небачену раніше точність і вправність рухів). На основі цієї історичної аналогії Масуда робить висновок, що виникають передумови для формування нового типу людини.

Відмінність Homo Sapiens від Homo intelligens полягає, передусім, у тому, що Homo Sapiens сформувався і вижив завдяки двом основним здібностям: орієнтації на матеріальне виробництво і всеосяжному контролю. Боротьба з природою і задоволення егоїстичних потреб зумовили вироблення у Homo Sapiens таких здібностей, як кмітливості і хитрості, але аж ніяк не мудрості. Звичайно, сучасна людина завдяки функціонуванню розвинутих лобних часток, здатності до логічного мислення теж досягла великих успіхів порівняно з первісними різновидами людини. Проте її інтелектуальні здібності ґрунтувалися на обмеженій інформації, її світоглядний горизонт досить вузький. Крім того, інтелектуальна кмітливості людини, досі стимульована егоїзмом і орієнтацією на задоволення матеріальних потреб, розвивалася лише в двох напрямках: у матеріальному виробництві і системі контролю (владних відносин). Звідси знання і технології також гуртувалися навколо двох основних завдань: панування людини над природою й людини над людиною. Тому не дивно, що людська історія була історією кривавих війн, грабіжницьких завоювань, історією гострої ринкової боротьби у сфері підприємництва і торгівлі. У кінцевому підсумку завдяки цій «понад кмітливості» сучасна людина перебуває на межі самознищення як вид.

На протигагу цьому, Homo intelligens побудує цивілізацію, котра всебічно відрізнятиметься від тієї, яку створив Homo Sapiens. Найголовнішим завданням Homo intelligens стане розбудова суспільства нового типу. Це буде глобальна спільність громадян, котрі утворюватимуть поліцентроване, комбіноване суспільство, схоже на організм з розгалуженою мережею прямого зв'язку, призначеного для забезпечення швидкої і динамічної відповіді на зміну зовнішнього середовища. На зміну різним державним установам і формам організації соціальної поведінки має прийти вільне об'єднання громадян, діяльність яких спрямовуватиметься на попередження й оптимальне розв'язання кризових явищ.

Сучасні екологічні рухи засвідчують, що людина нарешті почала співпрацювати з природою. Звідси, на думку Масуда, виникає ідея синергетичного суспільства, згідно з якою людина і природа мають співіснувати у справжньому симбіозі. Зростаюча цінність спільного виживання сприяє утворенню нової культури, своєрідного духовного клімату, які, зрештою, позначаться і на генетичному рівні, що й дає підставу досліднику говорити про виникнення нового типу людини – Homo intelligens. Має змінитися і суспільство (яке має стати синергетичним), і основний принцип діяльності (на зміну матеріальній продуктивній силі має прийти інтелектуальна продуктивна сила), і мета, яка визначає існування людства (це має бути кооперація між вищими силами природи і діяльністю

людини). Така синергетична взаємодія передбачає, що сама людина стає складовою цих вищих сил, що саме через неї відбувається їх реалізація. І це не просто якийсь екологічний зв'язок між людиною і природою, а активний і позитивний синергізм, в якому людина живе і діє. Тобто Homo intelligens не може бути інертним, таким, що займається лише власним самовдосконаленням, або – антисоціальним; такими були східні мудреці, які намагалися піднести себе шляхом суворого аскетизму. Ця людина стане творцем не лише своєї власної долі, а й нового суспільства загалом.

Отже, при цьому під новим кутом зору сприймається й проблема саморозвитку, самореалізації людини. Це не лише практика, спрямована на саморозвиток, можливо навіть всупереч тиску суспільних норм і принципів. Це діяльність, яка стає бажаною в межах всього суспільства. Більше того, здійснюючи свої власні цінності часу, особистості діють також синергійно – як певна група для досягнення довгої мети. Синергізм – це «соціальний принцип, на підставі якого всі індивіди виконують відповідні функції згідно з власними точками зору і вільно кооперуються для того, щоб сприяти розвитку суспільства як цілого» [2, с. 357]. У такому суспільстві громадяни є його головними компонентами, а їхня свобода і незалежність цілком гарантовані.

В інформаційну добу складається дещо інша ситуація стосовно вимог соціально-економічної системи до індивіда, ніж це було в індустріальному суспільстві. У цьому новому світі змінюється баланс між працею і грою, між виробництвом і споживанням–виробництвом, між абстрактним і конкретним, між суб'єктивно й об'єктивно визначеним.

Деякі дослідники наголошують, що рушійною силою сучасної економіки є люди, чия головна здатність полягає у використанні інформації. Серед тих, чия праця вимагає створення і використання інформації, називають дизайнерів, дилерів, іміджмейкерів, біотехнологів, генних інженерів тощо. Це люди, чий добробут досягається не фізичними зусиллями, а завдяки ідеям, знанням, талантам і креативності. Відповідно маємо тенденцію, що спонукає працівників до розкриття своїх здібностей, до реалізації їх в якості особистостей. Звичайно, це стосується не всіх членів суспільства, але оскільки кількість інформаційної роботи в суспільстві зростає, то здатність до продукування нового знання перестає бути прерогативою лише вчених–інтелектуалів.

Потреба в застосуванні інноваційного підходу виявляється повсюдно. Творчому переробленню підлягає все: дизайн, форма, ідеї, образи, ноу–хау, символи, способи сполучення, зміщення акцентів під час формування нових цінностей, зразків поведінки тощо. До того ж «комунікаційна» та «інформаційна» революції надають людям могутніх засобів активізації інтелектуальної діяльності, творчого мислення, інтуїції та ін.

Збільшуються можливості творчого самовираження індивіда, формування його самобутнього «я». М. Кастельс вважає, що інформаційне суспільство відбулося саме завдяки тому духу свободи, що зароджувався в кампусах молодіжного руху кінця 60–х – початку 70–х років. Тобто свобода самовираження є своєрідною ознакою нового типу суспільства. Саме «ідеологія свободи», на думку Кастельса, сприяла становленню інформаційного суспільства. Фактично самореалізація стає не лише

бажаною, а й конче потрібною для інформаційного суспільства, оскільки від цього залежить економічна ефективність і розвиток цього суспільства. Звичайно, це не зовсім та самореалізація, про яку писали представники «гуманістичної психології». Вона не є розкриттям самобутньої інтенції людини. Свобода самовираження, яка стає характерною для нового суспільства, є похідною від різних соціокультурних процесів, діапазон яких простягається від контркультурних протестів до потреб бізнесу у гнучкому менеджменті.

Звичайно, в тій свободі, яку культивують гравці кібер–простору, присутні різні її іпостасі. Тобто, це може бути нова варіація традиційної «свободи від»: перебуваючи у світовій мережі комунікації, користувачі Інтернет мають можливість існувати в середовищі всездозволеності. Вони не лише незалежні від кодексів і законів суспільства, вони можуть виходити за межі законів даної держави, ігнорувати всю систему західних цінностей. Відповідно постійно існує ризик розхитування і дезінтеграції суспільства в цілому.

Інший вимір свободи передбачається, коли йдеться про так звану творчу деструкцію, пов'язану з тим, що для того, щоб вигадати щось нове, потрібно зламати звичні стереотипи. Як відомо, творчість може виявитися двояким чином: або шляхом переосмислення попереднього матеріалу, варіації на задану тему, або намагачись з «нуля» вигадати щось нове, незвичне, оригінальне. І в тому, і в іншому випадку відбувається руйнація попереднього стилю життя, традиційного набору цінностей, соціокультурних орієнтацій.

Саме тому інформаційне суспільство вирізняється диверсифікацією, різноманітністю, відсутністю єдиних настанов і орієнтацій, і саме тому потрібно знайти такі способи взаємодії людей та їх кооперації, які, не знищуючи соціальне співжиття, виключали б примус, авторитарний стиль керування. Один із варіантів такої взаємодії запропонований синергетикою, принципи якої дедалі частіше застосовуються в аналізі соціальних процесів.

Маємо своєрідний діалектичний взаємозв'язок: з одного боку, суспільство стає більш розмаїтим, формується нова реальність, головною ознакою якої є лавиноподібне прискорення змін, що вимагає від індивіда більшої гнучкості і здатності до творчої адаптації, а з іншого – свобода творчості і прагнення до самореалізації сприяють тому, що втрачається попередній набір смислових значень, за допомогою яких люди визначали своє ставлення до світу. Оскільки попередні соціокультурні і психологічні установки не забезпечують пристосування людини до навколишнього середовища, то відповідно постає питання про можливість виживання людства в цілому. Деякі дослідники навіть ставлять під сумнів потребу для суспільств рухатися в напрямі беззастережного звільнення особи.

Зрештою, фактично сучасний стан інформаційного суспільства ще не передбачає повноцінної свободи аж до одноосібної духовної самореалізації. Звичайно, воно стимулює творчість, заохочує до неї, сприяє її проявам. А оскільки спонукальним мотивом творчості є прагнення людини реалізувати себе, виявити свої здібності, то, відповідно, так чи інакше створюється атмосфера свободи. Однак в інформаційному суспільстві все ж існують певні обмеження для творчості індивіда, бо воно

заохоче в основному лише до технологічної творчості. Воно здійснює певну селекцію інновацій і творчих знахідок. Тобто тут не йдеться про самореалізацію як найвищий вимір людського існування.

Отже, самореалізація має кілька вимірів, які набувають різних форм залежно від того, яку кінцеву мету мають при цьому на увазі. Вона може бути зорієнтована на досягнення якоїсь конкретної мети: досягти успіху у бізнесі, стати заможним, зробити кар'єру тощо. Це те, що Е. Фромм визначив як орієнтація людини на модус «володіння».

Відповідно такого типу творча самореалізація відбувається у вузькому сегменті практичних потреб. А творчість у такому разі може бути спрямована як на корисні для людства винаходи, так і нести в собі антисоціальний заряд. Зрештою, як зазначають представники гуманістичної психології, чим більше людина відкрита своєму досвіду, чим більше вона здатна до сприйняття різноманітної, неоднозначної інформації, тим більшою є вірогідність того, що її творчість матиме соціально позитивну спрямованість.

Інший вимір самореалізації має місце, коли людина зорієнтована на перетворення себе, на знаходження своєї автентичності. При цьому мається на увазі не так творчість, як «продуктивна активність», яку Е. Фромм визначав як «стан внутрішньої активності»: «вона не зобов'язує створювати твори мистецтва або наукові праці чи просто щось «корисне»; це орієнтація характеру, яка може бути притаманною всім людським істотам, якщо тільки вони не є емоційно ураженими» [3, с. 273]. Про такий тип самореалізації у концепціях інформаційного суспільства майже не йдеться. Як ми попередньо відзначали, лише Й. Масуда говорив про високий вимір самореалізації, наголошуючи, що в майбутній Комп'ютопії матеріальні цінності відходять на другий план, робота перестає бути джерелом самозадоволення, і саме тоді відбувається актуалізація проблем справжньої самореалізації, яку він пов'язує з цінностями часу, тобто процесом, під час якого людина вільно обирає напрям свого розвитку. Це наближає його концепцію до позиції екзистенціальної психології, яка якраз і ставила питання зміни життєво-практичної переорієнтації людини.

Зокрема, маємо підпорядкування діяльності людини певним вимогам і цінностям інформаційно-технологічного виробництва. Тому так чи інакше постає питання про зняття цих обмежень або про їх трансформацію в якусь іншу якість. Тобто, питання звільнення особистості так чи інакше постає і в новому суспільстві, в якому, відповідно, зберігаються дві протилежні тенденції: одна, зумовлена прагненням звільнитися від домінуючих структур попереднього індустріального суспільства і тому зорієнтована на самореалізацію як всюдозволеність, і друга, звернена до самореалізації як до певної форми самовдосконалення, що передбачає зростання креативності, відповідальності, гнучкості у прийнятті рішень тощо.

З розвитком інформаційного суспільства формується потреба у людині «нового типу». Індивід, який вже не орієнтується на цінності минулого часу: відданості певній компанії, постійному місцю у певній бюрократичній, або ж виробничій структурі, надійності та захищеності соціальної та громадянської позиції. Натомість приходить потреба самопрограмування,

уміння перенавчатися й пристосовуватися до умов, які постійно змінюються, здатність знаходити собі місце у все нових і нових проектах, спираючись не на зв'язки і позиції у корпоративній бюрократії, а на особисті мережеві контакти. Володіння капіталом стає недостатнім для утримання важелів влади.

Таким чином, самореалізація має кілька вимірів, які набувають різних форм залежно від кінцевої мети, що мають при цьому на увазі. Вона може бути зорієнтована на досягнення якоїсь конкретної мети: досягти успіху у бізнесі, стати заможним, зробити кар'єру тощо. Але відповідно такого типу творча реалізація відбувається у вузькому сегменті практичних потреб. Інший вимір має самореалізація, при якій людина зорієнтована на перетворення себе, на знаходження своєї автентичності, на змінення життєво-практичних переорієнтацій. Варіант дослідження проблеми самореалізації людини у сучасному інформаційному суспільстві, запропонований у статті не вичерпує всіх аспектів даного питання. Завданням у подальших дослідженнях цієї актуальної теми є проблема інформаційно-культурної компетенції людини.

Список використаних джерел

1. Масуда Й. Комп'ютопія / Й. Масуда // Філософська і соціологічна думка. – 1993. – №6. – С.37–43.
2. Масуда Й. Гіпотеза про генезис Homo intelligens / Й. Масуда // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1996. – С.351–357.
3. Фромм Э. Иметь или быть? / Эрик Фромм; [Перевод Н. Войсунской, И. Каменкович, Е. Комаровой, Е. Рудневой, В. Сидоровой, Е. Федина и М. Хорькова]. – М.: «АСТ», 2000. – 448 с.

References

1. Masuda J. Komp'jutopija / J. Masuda // Filosof'ska i sociologichna dumka. – 1993. – №6. – S.37–43.
2. Masuda J. Gipoteza pro genezis Homo intelligens / J. Masuda // Suchasna zarubizhna social'na filosofija. Hrestomatija: Navch. posibnyk. – K.: Lybid', 1996. – S.351–357.
3. Fromm Je. Imet' ili byt'? / Jerik Fromm; [Perevod N. Vojskunskoj, I. Kamenkovich, E. Komarovoj, E. Rudnevoj, V. Sidorovoj, E. Fedinoj i M. Hor'kova]. – M.: «AST», 2000. – 448 s.

Bogdanova N. G., doctor of Philosophical Sciences, Professor of the Department of labour protection and ecological safety Educational Scientific Professional Pedagogical Institute of Ukrainian Engineering Pedagogical Academy (Ukraine, Slavyansk), bogdanovang@ukr.net

The problem of self-realization of a person in the modern information society

In the article the problem of self-realization of a person in the modern information society is considered. The purpose of the article is theoretical consideration and analysis of the problem of self-realization of a person in the modern information society. The research methodology is based on the fundamental foundations of scientific analysis, in particular dialectic and comparative methods. The conclusion is made that self-realization has several dimensions, which acquire different forms depending on the ultimate goal. It can be geared toward achieving a specific goal: to succeed in business, to become wealthy, to make a career, and so on. This type of creative realization takes place in a narrow segment of practical needs. Another dimension is self-realization, in which a person is oriented to transform himself, to find his authenticity, to change the life-practical reorientations. It is noted that the prospect of further research on this relevant topic is the problem of information and cultural competence of a person.

Keywords: person, self-realization, information society, values, needs, economy, production, culture, activity, nature.

* * *